

ΝΙΚΟΛΑΣ

ΓΛΥΠΤΗΣ - ΧΑΡΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΛΗ

ΣΤΟ ΑΤΕΛΙΕ ΤΟΥ

Ο γλύπτης Νικόλας (Παυλόπουλος) γεννήθηκε εις τὸ χωριὸν Ἅγιος Γεώργιος τοῦ Πηλίου τῷ 1909. Κατὰ τὸ 1929 ἐνεγράφη εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν (τμῆμα πλαστικῆς), ἀπεφοίτησε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1934. Παραλλήλως παρηκολούθησε μαθήματα ζωγραφικῆς εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Κ. Παρθένη. Τὰς καλλιτεχνικὰς του σπουδὰς συνεπλήρωσεν εἰς Ρώμην, Φλωρεντίαν καὶ Καρράραν τυχὼν τριετοῦς ὑποτροφίας ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἰταλίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν του ἐν Ἑλλάδι, ἐτιμήθη διὰ πολλῶν βραβείων: Α' Ἀβερῶφειον Βραβεῖον Γλυπτικῆς (1929-1930), Γενικὸν Ἀβερῶφειον Βραβεῖον ὅλων τῶν ἐργαστηρίων ζωγραφικῆς-γλυπτικῆς-χαρρακτικῆς, χρυσοῦν μετάλλιον ἀγάλματος (1931-1932), Α' Ἀβερῶφειον Βραβεῖον (1932-1933), Α' Βραβεῖον ἀγάλματος (1933-1934) καὶ τρία βραβεῖα σχεδίου (γυμνοῦ νυκτός). Κατὰ τὸ ἔτος 1938 ἐξ ἄλλου ἐβραβεύθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πρόπλασμά του διὰ τὸ μετάλλιον τῶν Πανελληνίων καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων. Παραλλήλως ἀνέλαβε καὶ ἐξετέλεσε κατόπιν βραβεύσεών του εἰς τοὺς σχετικοὺς διαγωνισμοὺς Ἡρώα καὶ μνημεῖα εἰς διαφόρους πόλεις καὶ κομποπόλεις ὡς τῶν πεσόντων τῆς νήσου Σκιάθου (πρῶτον βραβεῖον), τοῦ Δήμου Λουτρακίου (πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον βραβεῖον), τῆς Περαιχώρας Λουτρακίου (πρῶτον βραβεῖον), τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ Θηβῶν (πρῶτον βραβεῖον) κτλ. Παραλλήλως πρὸς τὴν γλυπτικὴν, ἐπεδόθη ὁ Νικόλας μετὰ τῆς ἰδίας ἐπιτυχίας καὶ εἰς τὴν χαρακτικὴν. Οὗτος ἐμελέτησε ταύτην μόνος του, πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ τμήματος χαρακτικῆς εἰς τὴν Σχολὴν, ἐξέθεσε δὲ σχετικὴν ἐργασίαν του εἰς τὴν Πανελληνίον καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν τοῦ Ζαπτείου κατὰ τὸ ἔτος 1932. Τὸ 1956 ἔλαβεν ὁ Νικόλας δῖπλωμα τιμῆς μετὰ χρυσοῦ μετάλλιον παρὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀκαδημίας Καλῶν Τεχνῶν καὶ ἐγένετο ἀντεπιστέλλον μέλος ταύτης. Ὡσαύτως κατὰ τὸ 1957 τῷ ἀπενεμήθη δῖπλωμα μετὰ χρυσοῦ μετάλλιον παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Πνευματικῶν Ἀξιών κατὰ δὲ τὸ 1959, ἔλαβε τιμητικὴν διάκρισιν εἰς διεθνή καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν ἐν Παρισίοις. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1935 καὶ ἐντεύθεν ὁ καλλιτέχνης ἐπραγματοποίησε πλείστας ἀτομικὰς του ἐκθέσεις μετ' ἔργα του γλυπτικῆς, χαρακτικῆς, σχεδίου καὶ ξυλογραφίας μετ' ἐξαιρέτου πάντοτε ἐπιτυχίας, ἀποσπᾶσας ἐπαινετικώτατα σχόλια τῶν τεχνοκριτῶν.

Ἡ γλυπτικὴ, ἡ τέχνη τῶν τριῶν διαστάσεων, ποὺ μαζί με δυνατὸ ταλέντο ἀπαιτεῖ καὶ ἀρκετὴ σωματικὴ ἀντοχὴ, γιὰ νὰ νικηθεῖ ἡ ἀντίσταση τῶν ὑλικῶν τῆς, ἡ ὡραία τούτη τέχνη ποὺ τόσο ἐντατικὰ τὴν καλλιέργησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς σήμερα δὲν καλλιεργεῖται ἀρκετὰ. Οἰκονομικοὶ λόγοι καὶ κοινωνικοὶ βέβαια εἶναι ἡ ἀφορμὴ. Κι' ὄχι μονάχα οἱ γλύπτες μας εἶναι λίγοι στὸν ἀριθμὸ σχετικὰ μετὰ τοὺς ζωγράφους, μὰ καὶ αὐτοὶ οἱ λίγοι δὲν ἐργάζονται μετ' ἀσυνέχεια ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ θέση τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς μας, παρουσιάζεται ἕνας γλύπτης ποὺ ἐργάζεται χωρὶς διακοπές, ποὺ δίνει ἔργα δυνατὰ καὶ συνθετικὰ καὶ ποὺ προχωρεῖ μετ' αἰσιοδοξία μπροστά. Παράλληλα μάλιστα καλλιεργεῖ καὶ τὴ χαρακτικὴ μ' ἐπιμονὴ καὶ πολὺ παραγωγικὰ. Ὁ καλλιτέχνης αὐτὸς εἶναι ὁ Νικόλας ποὺ μέσα στὰ μεταπελευθερωτικὰ χρόνια τοῦ 45 κι' ἐντεύθεν

ἀνέβηκε στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν καλλιτεχνῶν μας τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν. Ἡ ἐργασία του εἶναι ἀφθονὴ καὶ ποικίλλει στὸ δούλεμα τῶν ὑλικῶν, ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερα μᾶς σταματᾷ γιὰ τὴ δύναμη τῆς δημιουργικότητάς της. Εἶναι τόσο ἀφθονὴ καὶ τόσα ἔχει νὰ παρατηρήσῃ ὁ φιλότεχνος σ' αὐτὴ, ὥστε μιὰ γενικὴ τῆς θεώρηση γίνεται ἐγγχείρημα δύσκολο καὶ πολυσύνθετο.

Πρὶν ἐξετάσουμε τὴ δημιουργικὴ ἐργασία τοῦ γλύπτη καὶ χαρακτικῆ Νικόλα, ἄς ἰδοῦμε μερικὰ βιογραφικὰ του στοιχεῖα. Ὁ Νικόλας εἶναι Θεσσαλὸς τοῦ βουνοῦ γεννήθηκε στὸ χωριὸ Ἅγιος Γεώργιος τοῦ Πηλίου. Μεγάλωσε ὅμως μαζί με τοὺς γονεῖς του καὶ μετὰ τὰ ὀκτὼ ἀδελφία του στὸ Βόλο, ὅπου ὁ πατέρας του εἶχεν ἐργαστήρι ἐκκλησιαστικῆς ξυλογλυπτικῆς. Ἐφτιαχνεν ἐκεῖ τέμπλα, δεσποτικὸς θρόνους κ.λ.π. Ὁ Νικόλας ὅσο πήγαινε στὸ σχολεῖο δούλευε καὶ στὸ ἐργαστήρι κοντὰ στὸν πατέρα του. Ἀπὸ κεῖ φαίνεται πὼς ἄρχισε ἡ ἀγάπη του στὴ γλυπτικὴ τοῦ ξύλου, ποὺ ἀργότερα τὴν ἔφτασε σὲ σημεῖο ἀξιοθαύμαστο. Στὸ σχολεῖο ἦταν καλὸς μαθητὴς στὰ μαθήματα· μονάχα ὅμως στὴν ἰχνογραφία καὶ τὴν γλυπτικὴ δὲν ἔκαμε τίποτα, γιὰ φαίνεται πὼς ἡ διδασκαλία ἦταν κακὴ. Μὰ κι' ὡς τὴν ἡλικία τῶν 20 χρόνων του ὁ Νικόλας δὲν ἔδειχνε κλίση στὴ γλυπτικὴ ἢ στὸ σχέδιο. Ἀντίθετα ἀγαποῦσε τὸ θέατρο καὶ τὴ μουσικὴ. Παρακολουθοῦσε μαθήματα θεάτρου μετὰ τὸν Βεάκη καὶ τὸν Κροντηρὰ καὶ μαθήματα πιάνου καὶ φωνητικῆς μουσικῆς στὸ ὠδεῖο.

Μὰ ξαφνικὰ ξύπνησε μέσα του ἡ ἐπιθυμία νὰ σκαλίση στὸ ξύλο ἀνθρώπινες μορφές ὅταν σὲ μιὰ ἐκθεση τοῦ γλύπτου Φ. Ρὸκ εἶδε ἐκτεθειμένα ἀνάγλυφα σὲ ξύλο. Μίλησε σ' ἕνα γλύπτη σχετικὰ, μὰ ἐκεῖνος δὲν τὸν ἐνεθάρρυνε. Τότε ἄρχισε μόνος του νὰ πελεκᾷ στὸ ξύλο τὴ μορφή μιᾶς γριούλας, ποὺ ἔβλεπε στὴ γειτονιά του καὶ σὲ δύο μέρες τὴν ἔφτιασε μετ' θαυμαστὴ ἐκφραση. Αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία του τοῦδωσε θάρρος καὶ πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ κατέβῃ στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ σπουδάσῃ στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν.

Ἄνδριάς Ἀριστοτέλους

Ὁ πατέρας του ἀντέδρασε στη σκέψη του αὐτὴ γιατί σκεπτόταν πὼς δὲν θὰ μπορούσε νὰ ζήσει μὲ τὴν γλυπτική. Ἡ ἐποχὴ δὲν ἦταν ἀκόμη πρόσφορη γιὰ καλὲς τέχνες, μὰ ὁ Νικόλας ἔφυγε κρυφά, μπήκε σ' ἕνα βαπόρι τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1929 κι' ἔφτασε στὸν Πειραιά ἀγνωστος κι' ἀδέκαρος. Εἶχε ὅμως γιὰ δείγμα ἐργασίας του μαζί του τὴν ξυλόγλυπτη γριούλα. Παρουσιάστηκε ἀμέσως στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν πού τὸν δέχτηκε ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς Ἰακωβίδης καὶ τὸν βοήθησε νὰ μῆ στη Σχολή. Σὲ λίγες μέρες ἔγιναν οἱ ἐξετάσεις καὶ μπήκε ἀπ' εὐθείας στὴν τρίτη τάξη. Τὴν ἡμέρα λοιπὸν σπίδαζε στὴ Σχολὴ καὶ τὴ νύχτα ἐργαζόταν ξυλογλυπτικὴ σ' ἐπιλοποιεῖα γιὰ νὰ ζήσει. Ἔτσι προχωροῦσε καὶ ἀφοῦ ἀρίστευσε τὸν τὸν ἄλλο χρόνο πέρασε στὰ ἐργαστήρια γλυπτικῆς. Ἡ ἐπίδοσή του ἦταν καταπληκτικὴ. Στὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν του πῆρε ὅλα τὰ ἐτήσια βραβεῖα τῆς γλυπτικῆς καὶ τοῦ σχεδίου, καθὼς καὶ τὸ γενικὸ Ἀβερῳφειο βραβεῖο ὄλων τῶν ἐργαστηρίων, ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ χαρακτικῆς. Τὸ 1935 ὁ Νικόλας τελείωσε τὶς σπουδές του

στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν. Ὅμως εἶχε ἐκθέσει τρία χρόνια πρὶν ἔργα του στὴν Πανελλήνια ἔκθεση τοῦ Ζαπτείου τὸ 1932 ἐνῶ ἦταν ἀκόμη σπουδαστῆς. Παρουσιάστηκε μ' ἕνα γλυπτικὸ μπουστο κόρης καὶ μὲ μιά ξυλογραφία του. Γλύπτης καὶ χαρακτικῆς μαζί.

Πρέπει νὰ σημειώσουμε ἐδῶ πὼς τὴν ξυλογραφία ὁ Νικόλας τὴν ἐμελέτησε μόνος του ὅταν ἀκόμη ἐδούλευε στὸ Βόλο στὸ ἐργαστήρι τοῦ πατέρα του. Ἐκαμε τότες κλισέ σὲ ξύλο γιὰ τὰ τουρναβίτικα σταμπάτα ὑφάσματα. Καὶ στὴν Ἀθήνα παρουσίασε ἔργα του ξυλογραφίας πρὶν ἰδρυθεῖ ἡ ἔδρα χαρακτικῆς στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν.

Σὰν τελείωσε ὁ Νικόλας τὶς σπουδές του ἀνοίξε τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1935 τὴν πρώτη ἀτομικὴ του ἔκθεση στὸ βιβλιοπωλεῖο Ἐλευθερουδάκη καὶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1936 ἐξέθεσε στὴν αἴθουσα Στρατηγοπούλου. Σ' αὐτὴ τὴν ἔκθεση ἐκτὸς ἀπὸ γλυπτικὴ σὲ γύψο καὶ μάρμαρο παρουσίασε καὶ ἔργα του σὲ ξύλο πού ἔκαμαν ἰδιαίτερη ἐντύπωση γιατί ἦταν πρώτη φορὰ πού παρουσιαζόταν γλυπτικὴ σὲ ξύλο.

Ἀπὸ τότες κι' ἐδῶ ὀργάνωσε πλῆθος ἐκθέσεις στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ. Ἡ πιὸ ὀλοκληρωτικὴ ὅμως ἐμφάνιση ἐργασίας τοῦ Νικόλα πραγματοποιήθηκε στὴν ἔκθεσή του πού ἔγινε σὲ τέσσερες μεγάλες αἴθουσες τοῦ Ζαπτείου Μεγάρου ἀπὸ τὶς 22 Δεκεμβρίου 1951 ὡς τὸ τέλος Φεβρουαρίου 1952. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἔκθεση αὐτὴ μὲ τὸν τίτλο «Μεγάλῃ ἔκθεσι γλυπτικῆς καὶ χαρακτικῆς». Σ' αὐτὴ γιὰ πρώτη φορὰ παρουσιάστηκε στὴν Ἀθήνα τὴν ἔργασία ἐνὸς καλλιτέχνη γλυπτικῆς, σχεδίου, χαρακτικῆς.

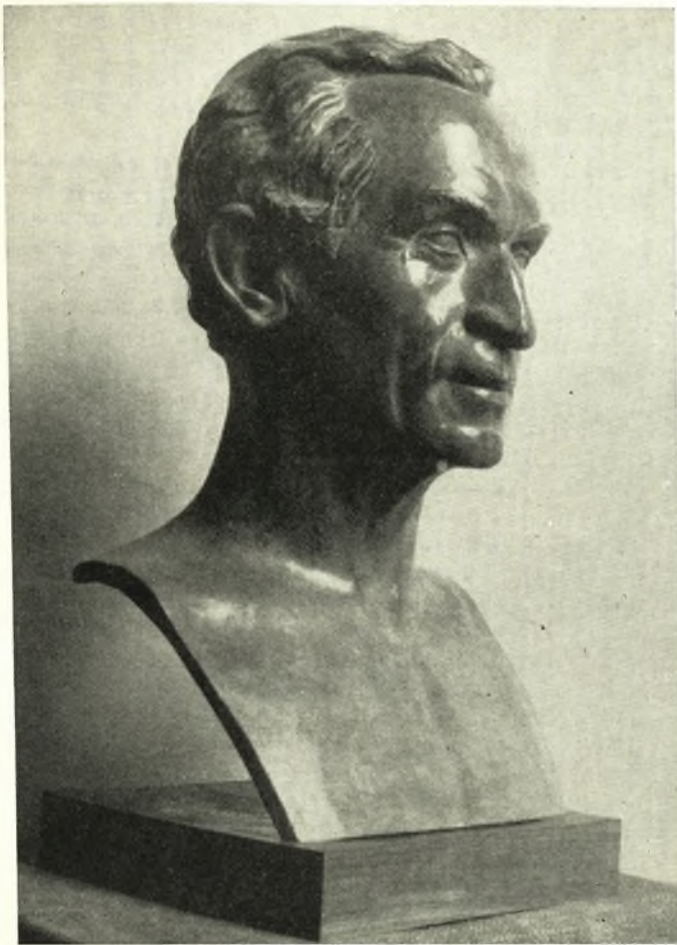
Ἐξέθεσε γλυπτικὲς συνθέσεις σὲ ὑπερφυσικὸ μέγεθος ἔργα χυμένα σὲ χαλκὸ, ἄλλα ἐκτελεσμένα ἀπὸ τὸ ἴδιο σὲ μάρμαρο, σὲ τετρακόττα καὶ ξύλο. Καὶ πρέπει νὰ τονισθῆ πὼς ὁ Νικόλαος εἶναι ὁ πρῶτος νεοέλληνας γλύπτης πού παρουσιάζει ἔργα σὲ ξύλο ἀπὸ τὸ 1935 καὶ πού ἔφτασε τὴν ἔργασία του αὐτὴ σὲ μεγάλη καλλιτεχνικὴ ἀκμὴ στὰ τελευταῖα χρόνια.

Ἡ ἀσφάλεια, ἡ τόλμη, ἡ ἰσορροπία τῶν ὄγκων καὶ ἡ βέβαιη ἐνέργεια στὴν ἔργασία τοῦ Νικόλα εἶναι στοιχεῖα γόνιμα καὶ παραγωγικὰ καὶ γιὰ τοῦτο τὰ ἔργα του εἶναι πολλὰ καὶ μέσα στὸ νόημα τῆς ἐκλεκτικῆς τέχνης.

Πολλὰ εἶναι δουλεμένα στὸ γύψο ἄλλα δουλεμένα ἀπ' εὐθείας στὸ μάρμαρο ἢ στὸ ξύλο πού ἀποτελοῦν καὶ τὴν εἰδικότητα τοῦ γλύπτη μας.

Ἄς δοῦμε τώρα πρῶτα τὰ δουλεμένα ἀρχικὰ στὸν πηλὸ καὶ χυμένα στὸ γύψο. Ἡ ρωμαλέα του μεγάλῃ σύνθεσις σὲ ὑπερφυσικὸ μέγεθος «Ἐκσταση» μὲ δυὸ γυμνά, ἀνδρικοὶ καὶ γυναικεῖο, σὲ στάση ἐρωτικῆς ἔκστασης, πού κυριεῖ ὀλάκερα τὰ κορμιά, εἶναι κάτι θαυμαστὸ καὶ στὴ διαχείριση τῆς τολμηρῆς συνθετικότητας, μὰ καὶ στὴν ἀρμονικὴ ἐμφάνιση τῶν ὡραίων ἀνθρωπίνων κορμιῶν. Ἡ ἔκφραση κι' ἡ ψυχικότητα δένεται μὲ ἀρμονία στὴν ἀνώτερη τεχνικὴ τῶν ὄγκων. «Ὁ Δισταγμὸς» μὲ χαρίεσσα στάση τοῦ γεροῦ μὰ πλαστικοῦ γυναικεῖο γυμνοῦ, εἶναι ἔργο μεγάλῃς πνοῆς. Ἡ Σύνθεσις του «Πρὸς τὴ ζωὴ» μὲ τὸ γιομάτο ζωτικότητα γυναικεῖο σῶμα σὲ ὑπερφυσικὸ μέγεθος καθὼς καὶ τὸ ὁμώνυμο μὲ τὸ σῶμα νέου ἄντρα εἶναι ἐξαιρετὰ ἐπιτεύγματα. Ἐπειτα ἔργα ἄξια πολλῆς προσοχῆς εἶναι τὰ: «Σκεπτομένη», «Κορίτσι πού χτενίζεται», «Ἐγερσις», «Προσευχομένη», «Παιδί», «Σάλπισμα», «Ἀκρίτας» καὶ ἄλλα. Μὰ ἐδῶ πρέπει νὰ ἐξάρουμε καὶ τὴν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία πού σημειώνει ὁ γλύπτης αὐτὸς στὶς πολυάριθμες πρωτομὲς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πού ἔχει δημιουργήσει, ἄλλα καὶ στὰ ἀνάγλυφα προσώπων. Ὁ Νικόλας εἶναι δυναμικὸς τεχνίτης τοῦ γλυπτικοῦ πορτραίτου καὶ μπορεῖ νὰ ἀποδίδῃ τὴν ἀτομικὴ ἔκφραση καὶ μαζί τὴν ψυχικότητα τοῦ κάθε προσώπου μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα.

Πολλὰ ἔργα τοῦ Νικόλα εἶναι λαξευμένα κατ' εὐθεῖαν

Φώτος Γιοφύλλης (έργον Νικόλα)

στο μάρμαρο κι' έχουν μιὰ ἀλήθεια κι' ἀρμονία ἐνδεικτική τῆς δεξιοτεχνίας καὶ δυνάμεώς του.

Ἡ δουλειὰ τοῦ Νικόλα καὶ στὶς τερρακόττες (κεραμίδι) εἶναι ἰσάξια. Τὸ κεφάλι τοῦ Γκρέκο καὶ ἄλλα δείχνουν τὸν Νικόλα καὶ στὸν τομέα αὐτὸν ἐξαίρετο τεχνίτη.

Ἐκεῖνα ὅμως τὰ ἔργα τοῦ Νικόλα πού ἔχουν ἰδιαίτερη πρωτοτυπία, γιατί σ' αὐτὰ εἶναι μοναδικός, εἶναι τὰ ἔργα του σὲ ξύλο. Κανένας δικός μας γλύπτης δὲν παρουσίασε ποτέ τέτοια μὲ τόση ζωντάνια καὶ τελειότητα καὶ κίνηση, μὲ σφρίγος, μὲ τεχνικὴ ἀρμονία. Ἡ «Ἐξόρμηση» μὲ τὴ ζωντανὴ ὄρμη ἑνὸς νέου γυναικείου γυμνοῦ σώματος μὲ ἄδρους ὄγκους μὰ καὶ μὲ γυναικεῖα ρευστότητα εἶναι ἕνα τέλειο δείγμα τῆς δεξιοτεχνίας του στοῦ ξύλο. Μὲ τὰ ἔργα του σὲ ξύλο ὁ Νικόλας μπορεῖ νὰ σταθῆ ὡς ὁ κορυφαῖος δημιουργὸς τῆς γλυπτικῆς σὲ ξύλο σ' ὅλη τὴν νεοελληνικὴ τέχνη.

Καὶ τώρα ἂς ἔλθουμε στὴν ἐργασία του τῆς χαρακτικῆς. Οἱ κυριότερες: «Ἑλληνίδες στὴ Πίνδο», «28^η Ὀκτωβρίου 1940», «Περιμένοντας τὸ δάνειο», «Ξεκινώντας γιὰ τὰ χεῖμαδιά», καὶ οἱ τρεῖς πολυπρόσωπες συνθέσεις ὑπαίθρου, θέματα ἀπὸ τὸ Πήλιο, ἀπὸ τὴ Λάρισα, ἀπὸ τὸν κάμπο, τοὺς ψαράδες, τοὺς ἐργάτες καὶ ἕνα πλήθος ἄλλα. Εἶναι φανερὸ πὼς ἡ ποικιλία τῶν χαρακτικῶν ἔργων τοῦ Νικόλα εἶναι μεγάλη. Τοπία, συνθέσεις, νεκρὰ φύσις, ὅλα περνοῦν ἀπὸ τὴν ἐμπνευση τοῦ Νικόλα.

Μὰ καὶ ἔργα ζωγραφικῆς ἔχει δημιουργήσει ὁ Νικόλας καὶ ἔχει ἐκθέσει στὰς Πανελληνίους ἐκθέσεις τοῦ Ζαπτείου.

Τὸ τεράστιο σὲ ὄγκο μὰ καὶ ἄθλος ὡς ποιητικὴ τέχνη τοῦ Νικόλα, πὼς ἔχει κριθεῖ ἀπὸ τοὺς τεχνοκρίτας μας; Ποιὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ βρίσκουν;

Ἐν τῷ Νέστορα Μάτσα ἀπ' ἀφορμὴ τῆς μεγάλης καλλιτεχνικῆς ἐκθέσης στοῦ Ζαπτείου τὸ 1951 γράφει: «Ἐνας ἐξαίρετος γερμανὸς «αἰσθητικὸς» ὁ Βάλμερ Κρίστροφ, γράφει: Ὁ ἀληθινὸς ζωγράφος καὶ ἰδιαίτερα ὁ γλύπτης πού δὲν ἔχει τὴν ἐκφραστικὴ συνηγορία τῶν χρωμάτων θετικὰ πρέπει νὰ ἐπιδιώκη: Νὰ ἐμφυσῆ πνοὴ στὴν παγωμένη καὶ ἀδιαμόρφωτη ὕλη τοῦ μαρμάρου. Ὁ γλύπτης Νικόλας πού παρουσιάζει τὴν πληθωρικὴ ἐργασία του στοῦ Ζαπτείου θαυμαστὴ σὲ ποιότητα ἀλλὰ καὶ σὲ ποσότητα καὶ ποικιλία θεμάτων, ἔχοντας νικήσει τὴν ψυχρὴ ἀκίνησι τῆς ὕλης μὲ τὴ λυρικὴ του ἰδιοσυγκρασία, κατῶρθωσε νὰ ἐμφυσῆ στὰ «ἔργα τῶν χειρῶν του» τὴν πνοὴ τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ταμπεραμέντου. Ἀληθινὰ ἐκπληκτικὴ σὲ ποιότητα καὶ τεράστια σὲ ποσότητα ἡ προσφορὰ του. Τὸν παρακολούθησα νὰ ἐργάζεται σκληρὰ καὶ ἐπίμονα κι' εἶδα πόσο ὁ νέος αὐτὸς δημιουργὸς ἔκανε τὴν τέχνη του αἰσθητικὸ νόμο ζωῆς. Ἐτσι κατῶρθωσε νὰ δημιουργήσῃ πλαστικὲς μορφές στὶς ὁποῖες ὁ ὄγκος χάνει τὸ βάρος του, γίνεται ἀρμονία καὶ ποίηση.

Στὴν ἀδιαμόρφωτη αἰσθητικὴ ἐποχὴ μας ὅπου ἡ αὐθαιρέσια ἀποτελεῖ δικαίωμα κάθε φιλοδόξου γιὰ νὰ γλυστρήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγέλη τῶν ἀσήμων καὶ ἀποτελέσῃ μιὰ προσωπικότητα, στὴν ἐποχὴ ὅπου ἡ Ἀγγλικὴ σκοπιμότητα ἐπιβάλλει τὸν Μοῦρ ὡς γλυπτικὴ φυσιογνωμία, ἡ ἐργασία τοῦ Νικόλα εἶναι μιὰ προσφορὰ σωτήρια καὶ ἐξαίρετη. Κάτι περισσότερο ἀκόμη: εἶναι μιὰ νίκη. Ὁ νέος καλλιτέχνης στάθηκε ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὰ δῆθεν καλλιτεχνικὰ ρεύματα τοῦ συρμοῦ. Ἐστησε τὴν πλαστικὴ ἐργασία του κόντρα στὸν ἄνεμο τῶν αὐθαιρέτων μοντερνιστῶν. Καὶ ἀπετέλεσε ἀναμφισβήτητα ἕνα αἰσθητικὸ ἔργο.

Τὸ γυμνὸ σῶμα στὰ χέρια τοῦ Νικόλα παίρνει ζωὴ καὶ ἐκφραση. Τὸ ἄγαλμα «Πρὸς τὴ ζωὴ» ὅπου μιὰ νέα κοπέλλα τείνει τὰ χέρια μ' αἰσιοδοξία πρὸς τὶς νέες μέρες πού θὰ ἔλθουν εἶναι μιὰ ἰδιαίτερη ἀξιοπρόσεκτη ἐπίτευξη. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ σύνθεση «Ἐκσταση». Ὁ νέος πού κρατᾷ στὰ στιβαρὰ χέρια του τὴ νέα ἔχει πολλὴν ἐκφραστικότητα καὶ εἶναι ἕνα ρωμαλέο ἔργο.

Ἀλλὰ ἐκεῖ πού ἰδιαίτερα πρέπει νὰ ἐξαρθῆ ἡ καλλιτεχνικὴ εὐαισθησία τοῦ Νικόλα εἶναι ἡ γλυπτικὴ του. Κανεὶς ἄλλος καλλιτέχνης δὲν παρουσίασε τέτοια αἰσθητικὴ προσφορὰ.

Ὁ Νικόλας ἔχοντας βαθειὰ μελετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καθημερινοῦ μόχθου, τὸν ψαρά, τὸν γεωργό, τὸν ἐργάτη, κατῶρθωσε νὰ τοὺς ἀποδώσῃ στοῦ ξύλο μὲ περισσὴ δύναμη κι' ἐκφραστικότητα. Πρόσωπα καὶ σώματα ἔχουν βαθειὰ δεθεῖ μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ σταθοῦν γερά στὴ γῆ καὶ νὰ τὴν ποτίσουν μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου τους.

Ἡ ἐπιδεξιότητά του στὴν γλυπτικὴ στοῦ ξύλο, συντονισμένη μὲ μιὰ κοχλάζουσα λυρικὴ διάθεση, φθάνουν σὲ ἐξαιρετικὲς ἐπιτεύξεις. Ὁ νέος ψαράς, ἡ κοπέλλα μὲ τὴ στάμνα, ὁ γεωργός, εἶναι ὀλοκληρωμένα αἰσθητικῶς ἔργα πού μᾶς ἐπιβάλλονται γιὰ τὴν πλαστικότητά τους καὶ γιὰ τὴν παλμώδη ἐκφρασή τους.

Ἰδιαίτερα ἐπιτυχῆς, ἡ ἐμπνευσμένη του ἐργασία ἀπὸ τὸ ἔπος τῆς Πίνδου. Οἱ ἠπειρώτισσες πού στοῦ πρόσωπό τους ἔχει καρφωθεῖ ἡ ἥρωϊκὴ ἀπόφαση γιὰ τὴ νίκη, χωρὶς στόμφο, μὲ πραγματικὴ ἔξαρση, ἀποτελοῦν μιὰν ἀκόμη ἐπίτευξη τοῦ Νικόλα νὰ ἀποδίδῃ πρόσφατα γεγονότα μὲ τόλμη κι' ἀνθρωπιά.

Ὁ Νικόλας μὲ τὴν πληθωρικὴ αὐτὴ προσφορὰ του ἐδάμασε τὴν ὕλη καὶ τῆς ἔδωσε ἐκφραση καὶ πνοή. Ὁ νέος καλλιτέχνης στέκει ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας μεγάλῃ του ἐκθεση μιὰ πολύτιμη καλλιτεχνικὴ παρουσία καὶ ἐλπὶδα κοντὰ μας.

Ὁ Ζαχαρίας Παπαντωνίου τὸ 1935, ὅταν ὁ Νικόλας παρουσίασεν ἔργα του, ἔγραψε: «Ὅλα τὰ ἔργα πού ὑπογράφονται «Νικόλας γλύπτης» ἔχουν ἕνα λαμπρὸ αἰσθητικὸ ἀποτέλεσμα. Ἐχουν κάτι παραπάνω ἀπὸ χαρακτῆρα, σχε-

διασμένα σε αρχαϊκό ύφος, έχουν ήρεμες και ταυτοχρόνως ήχηρες αρμονίες. Ο ίδιος τεχνοκρίτης, όταν ο Νικόλας παρουσίασε την εργασία του στού Στρατηγόπουλου τό 1936 έγραψε: «Μέσα στην αίθουσα εκθέτει ένα άπλό παιδί ένα χωριάτικο παιδί, ό,τι έπλασε στον πηλό και έλάξευσε στο μάρμαρο και στο ξύλο άπ' την άπλή ζωή του ανθρώπου του υπαίθρου, άπ' τό άληθινό ιδανικό τής ζωής μας. Είναι ήρεμία ψυχική τό αντίκρουσμα αυτών των δημιουργημάτων του. Και όσοι πιστεύουν στη δύναμη τής γαλήνης πρέπει νά προσφέρουν εις τά αισθήματά των αυτό τό δώρον τής χαράς και τής απλότητος, που είναι ή θεά των έργων του Νικόλα.

Ο Άγγελος Προκοπίου έγραψε για τόν Νικόλα: «Έκθέτει ολόγλυφα στού χαλκό, στού ξύλο και στού μάρμαρο. Είναι τόσο σπάνιο νά βλέπουμε στην Έλλάδα γλυπτικές πράξεις που αξίζει νά σημειώσουμε ιδιαιτέρως τό γεγονός αυτό για έπαινο του Νικόλα. Αρχίζει με τό χαρακτηρισμένο και δυνατό κεφάλι γέρου για νά καταλήξη σε μία καθαρότητα νεοκλασσική».

Ο Διονύσιος Κόκκινος έσημείωσε τότα τά λόγια: «Όλα τά έργα του γλύπτη Νικόλα μās παρουσιάζουν ένα καλλιτέχνη εξαιρετικού ταλέντου. Με τή δύναμη τής εκφράσεως μās κάνει νά αισθανθούμε τήν ικανότητα τής ευαισθησίας

Οί γυναίκες τής Πίνδου (1940 - 1941)

του καλλιτέχνη και τή δεξιοτεχνία και σταθερότητα του χεριού του. Με δυό λόγια αυτά τά δημιουργήματα είναι πραγματικά έργα τέχνης. Οί άλλοι κριτικοί μας ανάλογα ό καθένας με τήν καλλιτεχνική του κατάρτιση βλέπουν τόν καλλιτέχνη. Του ίδιου οί εκφράσεις όμως δείχνουν και φωτίζουν τήν τεχνική του και τό διανοητικό δρόμο τής τέχνης του».

Ο Νικόλας είναι φανερό πώς πιστεύει στην τέχνη που εκφράζει τή ζωή μας, μά και τής δίδει άνώτερη όμορφιά και ρυθμό. Πιστεύει στις βασικές αρχές τής αρχαίας ελληνικής γλυπτικής, μά στο άποτέλεσμα τής εργασίας του βγαίνει πιό θερμός και πιό σύγχρονος. Δεν ψάχνει πολύ νά βρει λεπτομέρειες, μά τόν άπασχολεί τό κύριο θέμα, ή διαχείριση των όγκων, ή εκφραση τής συγκίνησης. Όστόσο μερικές λεπτομέρειες που δίδουν ζωή και χαρακτηρισμό, δεν λείπουν. Βαδίζει πάνω στις γραμμές τής ελληνικής, βάζοντας για πρωταρχικά στοιχεία τής τέχνης του, τήν όμορφιά, τήν δύναμη, τήν άρμονία και τήν υγεία. Δεν αγαπάει ό Νικόλας τούς καινούργιους δρόμους τής τέχνης τής Δυτικής παρακμής, γιατί ξέρει πώς αυτά όλα, όταν δεν έχουν ξεχωριστό άτομικό χαρακτήρα, είναι μόδες εποχικές που περνούν και σβήνουν.

Ο έξπρεσιονισμός του στάθηκε πάντα ξένος από τό σημείο που αρχίζει νά στρεβλώνει τήν όμορφη φυσική μορφή, μά του είναι γνώριμος όταν θέλει χωρίς υπερβολές νά δώση τήν ψυχικότητα που χρειάζεται στο θέμα του. Είναι όπαδός τής αρχαίας άρμονίας, μά μένει πάντα ζωντανός και θερμός. Δεν έχει κανένα στοιχείο κρυάδας και άπονέκρωσης, όπως συμβαίνει σε πολλούς. Γιατί ό Νικόλας δεν είναι κλασικός από μίμηση. Είναι δημιουργός με ξεχωριστή δική του φλέβα. Έχει δρόμο σταθερό στην τέχνη του. Δρόμο στηριγμένο στην πιό γερή γλυπτική αντίληψη των αιώνων. Πιστεύουμε λοιπόν πώς τά γλυπτικά του δημιουργήματα θά ζήσουν και πώς θά προχωρή στο δρόμο του, παρουσιάζοντας έργα άκόμη άνώτερα, πιό δυνατά, πιό εκφραστικά, πιό τέλεια.

Η καλλιέργεια τής χαρακτηριστικής από τόν Νικόλα παρουσιάζει και πρωτοτυπία και επιτυχίες στη σύνθεση και στη διαχείριση των τόνων. Έμφανίζει θέματα κάθε είδους, όλα όμως γεμάτα εκφραση. Όλη του ή χαρακτηριστική δουλειά δείχνει πώς ό τεχνίτης έχει δαμάσει τήν τόσο δύσκολη τέχνη τής χαρακτηριστικής παράλληλα με τήν γλυπτική σε ξύλο.

Για τή ψυχική και πνευματική σημασία τής όλης εργασίας του Νικόλα μπορούμε άκόμη νά παρατηρήσουμε πώς δείχνει τήν ζωηρή του άγάπη στον άνθρωπο. Είναι φανερό πώς προσφέρει τήν τέχνη του όχι μ' έγωϊστικά κίνητρα και με άδιαφορία αν ό λαός θά τόν νιώσει. Αντίθετα ό καλλιτέχνης αυτός έχει σκοπό νά γαληνέψη τήν ψυχή των κουρασμένων ανθρώπων με τήν Τέχνη του, που ζητεί νά τήν χαρούν οί πολλοί.

Με αυτά τά άγαθά διανοητικά και ήθικά κίνητρα και με πλήρη ώριμότητα προχωρεί ό Νικόλας ρωμαλέα με τή δική του γερή και προσωπική του Τέχνη, που άποτελεί τιμή για τή γλυπτική μας και τή χαρακτηριστική μας.

ΖΩΗ ΓΚΛΑΒΑΝΗ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΧΑΡΑΚΤΡΙΑ

Έκ Βόλου, κόρη του αιμνήστου πολιτικού Βάγγου Γκλαβάνη. Σύεδρον Μέλος του Καλλιτεχνικού Έπαγγελματικού Έπιμελητηρίου, Μέλος του «Congres d'Art Graphique de Lurs», Γαλλία. 4 χρόνια μαθήτρια εις τὸ ἐργαστήριον χαρακτηριστικῆς τοῦ Εὐθ. Παπαδημητρίου Σπουδαί: σχέδιον, σύνθεσις, χάραγμα.

Καλλιτεχνική Σταδιοδρομία

- 1951 — Συμμετοχή εις τὴν 1ην Διεθνή Έκθ. τοῦ Σάν Πάολο Βραζιλίας.
- 1952 — Συμμετοχή εις τὴν 4ην Πανελλήνιον Έκθεσιν Ζαπτείου. Έκδοσις καὶ Διακόσμησις βιβλίου «Τὰ Ροδίτικα Δημ. Τραγούδια».
- 1954 — Συμμετοχή εις τὴν Έκθεσιν τοῦ Σωμ. Έλλην. Καλλιτέχνιδων εις Θεσσαλονικην.

Ἡ Γέννησις

Βάρκες

Βάρκες

- 1955 — Συμμετοχή εις τήν Ἐκθεσιν Ἑλληνικῆς Χαρακτικῆς εις Cabinet des Estampes Geneve.
 Συμμετοχή εις τήν Ἐκθεσιν τοῦ Σωμ. Ἑλλ. Καλλ. εις Κάϊρον.
- 1956 — Συμμετοχή εις τήν Ἐκθεσιν Ἑλληνικῆς Χαρακτικῆς εις Α)Π Ὀλύμπια. !
- 1957 — Συμμετοχή εις τήν Ε΄ Πανελλήνιον Ἐκθεσιν Ζαππείου.
 Συμμετοχή εις τήν Ἐκθεσιν Σωματείου Ἑλληνίδων Καλλιτεχνίδων εις:
 Γκαλερύ Ζυγός Ἀθῆναι
 S)S Ὀλύμπια
 Αἴθουσα Ἀμερικανικῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν, Ἀθῆναι
- 1958 — Συμμετοχή εις Διεθν. Ἐκθεσι Χαρακτικῆς εις Σαντιάγκο Χιλῆς
 Συμμετοχή εις Ἐκθεσιν Γραφικῶν Τεχνῶν Ζυγός Ἀθῆναι
 Συμμετοχή εις Ἐκθεσιν Καλλιτεχνικοῦ Βιβλίου καὶ Χαρακτικῆς, Γκαλερί Τέχνης Ἀθῆναι.
- 1959 — Συμμετοχή εις Διεθνή Μπιενάλε Ἀλεξανδρείας.
 » » Ε΄ Μπιενάλε Σάν Πάολο Βραζιλίας.
- 1960 — » » Διεθνή Ἐκθεσιν Μπουένος Ἀῤρες Ἀργεντινῆς.
 » » Bianco et Nero Loungano, Ἑλβετία.
 » » τήν ΣΤ΄ Πανελλήνιον Ἐκθεσιν Ζαππείου Ἀθῆναι.
 » » Ἐκθεσιν Σωμ. Ἑλλ. Καλλ. εις Ρώμην.
- 1962 — Συμμετοχή εις τήν Ἐκθεσιν Ἑλλήνων Χαρακτῶν εις Η.Π.Α.
 » » » » Καλλιτεχνῶν εις Ἀγκυραν
- 1963 — » » » » Καλλιτ. εις Κων)πολιν.
 » » » » Χαρακτικῆς εις Γκαλ. Νέες Μορφές Ἀθῆναι.

Προσωπογραφία

Ἡ Ζωή Γκλαβάνη, κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδικῶν, «πιστεῖν περισσότερο στὴ χάραξι καὶ λιγώτερο στὴ φυσικὴ πραγματικότητα, ποὺ μιμνῆται ἢ εἰκόνα της. Ἀντὶ δηλαδὴ νὰ ὑποτάσῃ τὶς ἐσωτερικὲς ροπὲς τοῦ ξύλου, ποὺ χαράζει, στὴν ἐξωτερικὴ μορφή τῶν φυσικῶν πραγμάτων ποὺ εἰκονίζει, δαμάζει τὰ σκαριά, τὰ ξάρτια, τὰ σύννεφα καὶ τὰ νερά στοὺς πλαστικὸς νόμους τῆς χαρακτικῆς καὶ τὰ μετασχηματίζει σὲ ξυλογραφικὰ πράγματα. Οἱ ξυλογραφίες της ἔχουν γνησιότητα, γιατί οὔτε τὴν ἐλαιογραφία οὔτε τὴ σκιαγραφία οὔτε καὶ καμιά ἄλλη τεχνικὴ ἀκολουθοῦν, ἀλλὰ ἐκφράζουν μόνο μὲ τρόπο κοφτερό καὶ σκληρό, σὰν τὸ σογιὰ καὶ τὸ ξύλο τοῦ χαρακτι, τὶς συγκινήσεις της γιὰ τὴ θάλασσα».

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΖΩΓΙΑ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἐκ Βόλου, ζωγράφος εἰδικευθεῖσα εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ Πηλίου, τὸ ὅποιον ἐμελέτησεν ἐπισταμένως. Μαθήματα ζωγραφικῆς ἔλαβεν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν. Ἐπραγματοποίησε πολλὰς ἀτομικὰς ἐκθέσεις τόσον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀλλοδαπήν, Μέσσην Ἀνατολήν καὶ Εὐρώπην (Βιέννην κ.ἄ.). Τὸ ἔργον τῆς ἐκρίθη εὐμενέστατα καὶ διὰ τῆς προσφοράς τῆς τιμᾶς τὴν Θεσσαλίαν.

Ἐκ τοῦ Πηλίου

ΚΑΤΣΙΚΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἐκ Λαρίσης, ζωγράφος, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὸν μόχθον τῶν ἀγροτῶν τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου. Ἰδιαίτατα καταγίνεται εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν ἀγῶνων τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Θεσσαλίας πρὸς διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπιπέδου. Τὸ ἔργον τοῦ ἔχει ἀποσπάσει τὸν ἔπαινον τῶν εἰδικῶν, οἱ ὅποιοι ἔτυχε νὰ τὸ γνωρίσουν.

*

Θεσσαλοὶ ἀγρότες

Θεσσαλὸς ξωμάχος

ΑΡΓΥΡΗΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

Έγεννήθη εν Βόλω. Αυτόδιδακτος ζωγράφος, άγιογράφος και ψηφοθέτης, έσπούδασεν εις τó έργαστήριον του πατρός του Παύλου Πετριδης, όστις γεννηθείς εις Μάδυτον Κωνσταντινουπόλεως, έτύχχανεν ώσαύτως άγιογράφος και κοσμηματογράφος, διακοσμήσας πλείστας έκκλησίας του Πηλίου και της Θεσσαλίας. Έργα του Άργύρη Πετριδης εύρίσκονται εις τά Μουσειά του Στάλινγκραντ, εις τó Έθνογραφικόν Μουσειόν της Γενεύης καθώς και εις πολλάς ιδιωτικάς συλλογάς του έσωτερικού και έξωτερικού. Έχει πραγματοποιήσει εν Άθήναις έννέα άτομικάς εκθέσεις του, εκτιμηθείσης ιδιαίτερας της διακοσμητικής αυτου ίκανότητος της τεχνικής επιδεξιότητος και της συγκινούσης εαισθησίας του. Τó καλλιτεχνικόν έργον του πατριώτου μας Βολιώτου ζωγράφου-άγιογράφου Άργύρη Πετριδης, τιμά την ιδιαίτεραν του πατρίδα και γενικώτερον την Θεσσαλίαν.

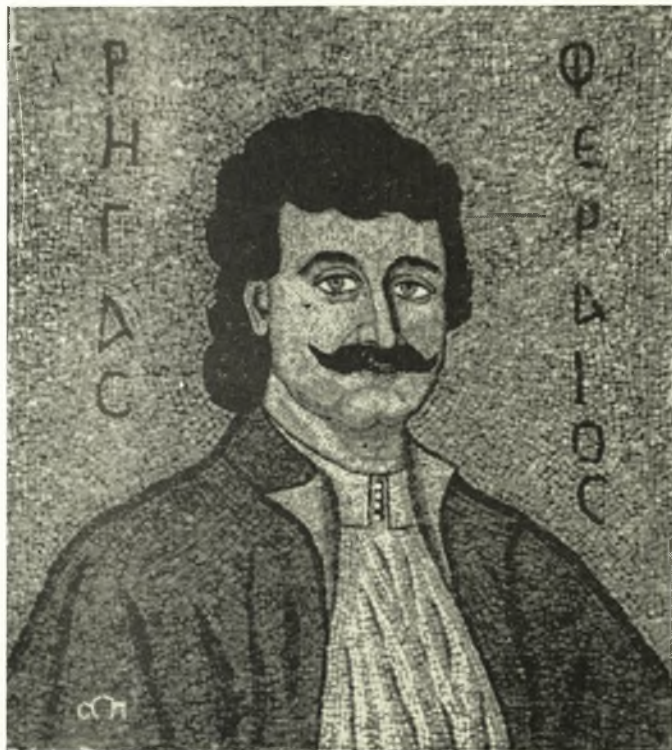
Παναγία Γλυκοφιλούσα

Άγιος Έλευθέριος

Ό Ρήγας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΣ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

Ἐκ Καρδίτσας, ζωγράφος καὶ Λογοτέχνης. Ἐσπούδασε τὰς καλὰς τέχνας εἰς τὰς Σχολὰς Καλῶν Τεχνῶν Ἀθηνῶν, Μονάχου καὶ Παρισίων. Εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἀντελήφθη τὴν ροπὴν πρὸς νέαν κατεύθυνσιν, μίαν ἀλλαγὴν, τὴν ὁποίαν οἱ περισσότεροι μετὰ δυσπιστίας ἔβλεπον. Διὸ καὶ θεωρεῖται πρωτοπόρος τῆς Μοντέρνας Τέχνης ἐν Ἑλλάδι. Σημαντικὴ ὅμως ἡ παρουσία του ἐστάθη καὶ εἰς τὴν Λογοτεχνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπνέεται ἀπὸ τὰ ἔθιμα τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου καὶ ἰδιαίτερος ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ του, ὅπως ἡ ἀγροτικὴ ἐπανάστασις τῆς Θεσσαλίας τοῦ 1909.

Ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον του

Σταυροδρόμι

*

ΤΑ ΓΙΑΤΡΟΣΟΦΙΑ

Οἱ γιατροὶ τὸν εἶχαν ἀποφασίσει... Καθάρισαν μὲ τὴν ἄκρια τοῦ μαντηλιοῦ, τὰ θαμπωμένα χρυσὰ γυαλιὰ τους· κι' ἔσκυψαν στὰ γιατροσόφια. Μιά ζωὴ πῆγαινε νὰ τελειώσει τὸ δρόμο της! . . . Εἶχαν μετρήσει κιόλας, μὲ τὸ κρῦο, σὰν ἀπὸ μολύβι, χέρι, πού ἔχουν οἱ γιατροὶ τὸ σφιγμὸ πού θ' ἄκανε ἀκόμα μίαν ἀρρωστη ζωὴ. Μιά μικρὴ σπῖθα — σταλαγματιὰ ζωούλας ἔμεινε ἀκόμα κρυμμένη βαθεῖα, στ' ἀδύνατα στήθια τοῦ ἀρρώστου. Καὶ πάλευε κι' αὐτὴ νὰ σβύσῃ! . . .

Κι' οἱ γιατροὶ κουνούσαν τὸ σοφὸ κεφάλι τους! . . . Ἐκείνη τὴ στιγμὴ, φάνηκε μιὰ γριουλά, μὲ τὴ μαύρη, πλατειὰ μαντήλα της, πού ἄφηνε ἓνα μαῦρο, μεγάλο λεκκέ, στὴ μαρμαρένια σκάλα τοῦ νοσοκομείου.

Κανένας δὲν μπόρεσε νὰ μάθῃ, πῶς ἦρθε ἀπ' τὰ βάθη τοῦ μακρυνοῦ χωριοῦ της, κι' ἀκόμα τί κρατοῦσε στὸ ταγάρι της μὲ τόση προσοχὴ, σὰν ἓνα πολῦτιμο πρᾶμα.

Τὰ γεροντικὰ γόνατά της, σὰ νὰ λύθηκαν οἱ κόμποι τους, εἶχαν λυγίσει, ὄχι τόσο ἀπ' τὸ κόπο πού ἀνέβηκε, τ' ἀμέτρητα σκαλοπάτια, ὅσο ἀπ' τὴν ἀγωνία νὰ δεῖ καὶ νὰ προφτάσει τὸ γιό της. . .

Στὴν ἀπέραντη ἄσπρη σάλα, οἱ ἀρρωστοὶ. Καὶ στὸ προσκεφάλι τοῦ καθενὸς ἀγρυπνᾷ ὁ πόνος μὲ τὴ Σιωπὴ. Τὰ βαρεῖα κρεββάτια τους, τὸνα κοντὰ στ' ἄλλο, τόσο κοντὰ. πού θάλεγε τὰ τραβούσαν οἱ ἴδιοι ἀρρωστοὶ, ἀπ' τὸ πόνο γιὰ νὰ παίρνουν παρηγοριά καὶ δύναμη, ὁ ἓνας ἀπ' τὸν ἄλλο. . .

Ἡ ἴδια ἀρρώστια καὶ ἡ δυστυχία, ἐνώνουν περισσότερο κι' ἀπ' τὴ μάταιη εὐτυχία, πού γελαίει κάτω ἀπ' τὴ μάσκα της! . . .

— Μητέρα, ἂν δὲν ἐρχόσουν, θά πέθαινα! . . .
— Κι' ἐγώ, παιδί μου, ἦν δὲ σ' ἔβλεπα! . . . Κι' ἔγινε τὸ θάμα αὐτό. Καὶ τὸ παιδί της δὲν πέθανε! . . .

Οἱ γιατροὶ ἀκόμα καθαρίζουν μὲ τὴν ἄκρια τοῦ μαντηλιοῦ τους τὰ χρυσὰ γυαλιὰ τους, γιὰ νὰ ἴδουν καὶ νὰ πιστέψουν! . . . Μὰ τὰ μάτια τους εἶναι θαμπωμένα ἀπ' τὴν σοφία τῶν βιβλίων καὶ δὲν βλέπουν! . . .

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΜΑΧΑΙΡΙΤΣΑΣ
ΧΑΡΑΚΤΗΣ - ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ἐγεννήθη ἐν Βόλῳ τὸ ἔτος 1903. Υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου Χριστάκη Μαχαιρίτσα. Ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα εἰς Βόλον, εἶτα μετέβη εἰς Δρέσδην τῆς Γερμανίας ὡς εἰς ἐκ τῶν καλύτερων ζωγράφων - χαρακτῶν. Ἐξετέλεσε πλείστα ἔργα ζωγραφικῆς καὶ ἐξέθεσε τοιαῦτα εἰς διαφόρους ἐκθέσεις τοῦ Ζαπτείου. Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἔργον του θεωρεῖται ἓν ἐκ τῶν καλύτερων καὶ ἐξετέθη εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν τοῦ Ζαπτείου προκριθὲν. Εἰργάζετο ἐν Ἀθήναις ὅπου ἐγκατεστάθη μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ Γερμανίας. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας τῶν Θεσσαλῶν. Ἡ καλλιτεχνικὴ προσφορά του ἔτυχε μεγάλης ἐκτιμήσεως. Διὸ ὁ θάνατός του ἐθεωρήθη ἀπώλεια διὰ τὴν μεγάλην θεσσαλικὴν οἰκογένειαν.

Πηλιορείτικο ἀρχοντεῖο

*

Παλιὸ Πηλιορείτικο σπίτι

